

mere i den indenlandfste Forbrug ville opsluge Exportten. Nu er det ganske vist, at der er tilbage Smør og Rjød, og jeg beklager netop, at jeg paa Grund af den korte Tid ikke har kunnet give Oplysninger i saa Henseende; men der er for mig ingen Tvivl om, at ogsaa for Smørrets Vedkommende er den indenlandfste Forbrug, navnlig af simple Varer, af langt større Betydning end Exportten. Det er ingenlunde min Mening, og jeg tror heller ikke, det nogenfinde vil ske, at Landbruget her i Landet vil blive rykket ned til Vinæring, eller nogenfinde vil miste Bladsen som den ubetinget vigtigste Næring; men det er ikke det, det kommer an paa; det, det kommer an paa, er, om det vil kunne exportere, om ikke den industridrivende Befolkning vil blive saa stor, at den kan optage hele Landbrugets Overskud, og det vil godt kunne ske, selv om Landbruget er den største Næring her i Landet. Selv i England er Landbruget det vigtigste Erhverv, jeg veed ikke et Land, hvor ikke Landbruget ubetinget er det vigtigste Erhverv. Naar vi se paa de Oplysninger, som det ærede Medlem anførte igaar, kunne vi se, hvor hurtig Forandringen er gaaet for sig. Gaa vi blot 15—20 Aar tilbage, vilde man i en tydfst Forsamling sikkert have stillet sig ligesaa tvivlende, om Nogen havde staaet op og sagt: Om saa Aar vil Tydfkland være et fornufterende Land, saa det næsten ikke kan undvære sit Overskud; men desuagtet er Udviklingen kommen og kommen med en overraskende Hurtighed. Den samme Overgang er ogsaa sket i Frankrig; det er en ganske naturlig Udvikling. Industrien maa mere og mere koncentrere sig i de europæiske Lande, og den store Export kommer fra de overøiske Lande; men saa længe vi ikke komme dertil, saa længe vi se bort fra den mulige fremtidige Udvikling, maa man ikke overse et Faktum, som har stor Betydning allerede nu, den indenlandfste Forbrug. I Styrkelsen af den indenlandfste Forbrug ligger en overordentlig vigtig Faktor for Landbruget. Hovedgrunden til, at Jorden i Tydfkland er i høiere Værdi, end den er i Danmark, uagtet Betingelserne ikke der ere gunstigere, er Markedet, de store Byer, det store, industrielle Marked, det er det, som holder Jorden i Pris. Derfor tror jeg, at for Landbruget vil denne Reform have overordentlig stor Betydning, navnlig for dets Fremtid. Jeg er af den Overbevisning, at denne Reform virkelig er et Offer værd og et stort Offer værd; men jeg kan rigtig nok ikke erkjende, eller rettere sagt, jeg stiller mig meget tvivlende overfor det Spørgsmaal, om det, der forlanges, virkelig er et Offer. Hvad er

det, der forlanges for at gennemføre Reformen? Det er det Samme som ved Skolereformen og Hærreformen, er der sagt, men dog er der den meget store Forskjel, at ved Skolereformen giver man Penge ud og ved Hærreformen giver man Penge ud, men her flytter man kun de samme Penge fra den ene Lomme i den anden, der er slet intet Tab. Hvis Staten opgiver Indtægter, ere disse Penge ikke tabte. De ere kun flyttede fra Statens Kasse over i Borgernes Lomme, eller rettere omvendt, Staten forhindres i at tage de Penge fra Borgernes Lomme, som den ellers vilde have taget. (Ufbyrdelse). Skolevæsenet? Ja, det giver udrette en stor Fordel, men ikke den materielle, man giver dog foreløbig Penge ud til det. Jeg kan derfor ikke erkjende, at det er noget reelt Tab, og jeg kan det saameget mindre, som det er et Spørgsmaal, hvem der kunde bedst anvende disse Penge. Naar Staten kunde faae langt større Udbytte af de Penge, den tog af Borgernes Lomme, saa var det en anden Sag; men naar vi se, at Finansministeren maa anbringe Penge til 3 pCt., ja, endog maa anbringe mange til 1 pCt., tror jeg, at Borgerne, ved selv at beholde dem, kunde udbringe en noget større Rente. Jeg tvivler om, at Folket som Helhed vilde være mere velstaaende ved at komme af med Pengene til Staten end ved selv at beholde dem. Jeg kan ikke se Andet, end at den Tante, at det skulde være et Offer at opgive Statsindtægter for Toldreformens Skyld, hviler paa den Betragtning, at man adskiller de to Ting: Statens og Folkets Interessse, men jeg kan ikke se, at der i Virkeligheden er nogen Forskjel derpaa; jeg kan ikke se Andet, end at Statens bedste Reserverfond er velstaaende Borgere. Jeg kommer imidlertid her ind paa den finansielle Side af Sagen, Kompensationsspørgsmaalet. Jeg skal ikke indlade mig paa Spørgsmaalet om Brændevinsstatten og Alskatten, thi saalænge man ikke har faaet afgjort den finansielle Side af Sagen, hvæver det fuldstændig i Luften, det er jo disse Afgifter, der skulle give Kompensation. Altsaa, førend man var bleven enig derom, forekommer det mig ikke at være til Nytte at indlade sig paa denne Sag. Hvad nu selve det finansielle Spørgsmaal angaar, da er det her, at den principielle Strid, den egentlige Uenighed er tilfede. Folkethinget gjør der gjældende, at der bør finde en væsentlig Nedsættelse Sted, særlig for de indirekte Skatters Vedkommende. Den hvitærede Finansminister og Landstthinget gjør derimod gjældende, at der ikke bør finde nogen Nedsættelse Sted, særlig paa de indirekte Skatter, det er det